14.9.2015

Eduskunnan lakivaliokunnan lausuntopyyntö 10.9.2015

Keskusrikospoliisin lausunto

Eduskunnan lakivaliokunta pyytää keskusrikospoliisilta lausuntoa hallituksen esityksestä HE 289/2014 vp Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perustussääntöön vuonna 2010 Kampalan tarkistuskonferenssissa tehtyjen muutosten hyväksymisestä sekä laeiksi muutosten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä rikoslain ja pakkokeinolain muuttamisesta. Erityisesti pyydetään arvioimaan liitteenä olevassa vastinemuistiossa esitettyjä huomioita ja muutosehdotuksia.

Keskusrikospoliisi on antanut esityksestä 13.1.2015 lausunnon, jossa ehdotettiin hyökkäysrikoksen säätämistä ns. universaalirikoksesi ja sen sisällyttämistä RL 1 luvun 7 §:n kansainvälisen rikoksen määritelmään. Tähän ehdotukseen on otettu kantaan lausuntopyynnön liitteenä olevassa oikeusministeriön ja ulkoministeriön vastinemuistiossa, jossa ehdotetaan pysyttävän hallituksen esityksen muotoilussa, eikä ehdoteta hyökkäysrikoksen säätämistä universaalirikokseksi.

Muistion perustelujen mukaan Rooman perussääntö ei edellytä universiaaliperiaatteen soveltamista hyökkäysrikokseen tai muihinkaan ICC:n toimivaltaan kuuluviin rikoksiin. Vaikka Suomessa sovelletaan universiaalitoimivaltaa muihin Rooman perussäännön rikoksiin, perustuu toimivalta näiden osalta Suomea velvoittaviin muihin sopimuksiin ja kansainväliseen tapaoikeuteen. Hyökkäysrikoksen kansainvälinen oikeusasema ei ole vakiintunut eikä oikeuskirjallisuudesta ole löydettävissä yhdenmukaista linjaa, pikemminkin vastakkain olevia käsityksiä. Myöskään oikeuskäytäntöä hyökkäysrikoksesta Rooman perussäännön määritelmän mukaisena rikoksena ei ole olemassa.

Muistiossa myös mainitaan, että jos hyökkäysrikokseen päätettäisiin soveltaa universiaalitoimivaltaa, saattaisi syntyä tilanteita, jossa henkilö voitaisiin asettaa syytteeseen Suomessa, vaikka ICC:llä ei olisi rikoksen osalta toimivaltaa. Tämän lisäksi asiaa valmisteltaessa Kampalassa hyväksyttiin yhteisymmärrys, jonka mukaan nyt esitettyjen muutosten ei katsota olevan tulkittavissa siten, että ne luovat oikeuden tai velvollisuuden käyttää kansallista toimivaltaa toisen valtion tekemän hyökkäysteon käsittelyyn.

Näiden perusteluiden pohjalta ulkoministeriö ja oikeusministeriö pitävät edelleenkin perusteltuna, että hyökkäysrikoksen erityisluonteen vuoksi ICC:n voidaan vielä tällä hetkellä katsoa olevan tarkoituksenmukaisin in-

stanssi käsittelemään hyökkäysrikosta tilanteissa, jossa rikoksella ei ole liitäntää Suomeen.

Keskusrikospoliisi pitää esitettyjä perusteluja hyväksyttävinä ja ymmärrettävinä, eikä hallituksen esitykseen ja vastinemuistioon ole kommentoitavaa.

Keskusrikospoliisin päällikkö
Poliisineuvos

Robin Lardot

Rikostarkastaja

Ari Määttä